

Andres Labi: Messidelt saadud kontaktidega tuleb palju tööd teha.
LK 3

Mari-Ann Meigo Fonseca: Creative Business Cupil on konkurents väga tugev, oleme valmis. **Lk 4**

NR 12 SÜGIS-TALV 2018 Loov Eesti

Ajaleht on välja antud Euroopa Liidu struktuuritoetuste ja EL-i programmi Loov Euroopa toel.

LOOV EUROOPA PROGRAMM JÄTKAB ISESEISVANA. » LOE LK 5

Loomesektori mõju on tihti varjatud

Karl Vetemaa,
LOOV EESTI

Kui ühendada individuaalne ja kollektiivne loovus, oskused ja anne, on loomemajandus võimeline looma heaolu ja töökohti teenuste ja toodete loomise ning loovlahenduste müügiargumendina kasutamise kaudu. Nii praegu kui ka tulevikus on aga raske hinnata loomesektori kogumõju majandusele.

Kultuur on oluline lisandväärtuse andja majandusele ning loomingu abil saab kujundada riigi kuvandit, kauba või teenuse identiteeti, luua sümboloid ja müüa hoopis kõrgemat hinda maksvaid elamusid. Võime tunda rõõmu, et kaasaegses ühiskonnas nii Eestis kui ka mujal Euroopas on üha enam hakatud mõistma kultuuri ja laiemale loomemajanduse olulisust ning teadlikkuse tõstmise vajadust sellel teemal.

Varem on aga kultuuri ja loomingu peetud äriliste eesmärkide mitterõõdetavaks nähtuseks, millel ei ole majandusele ega inimestele otsest mõju. Loomesektori mõju mõistmiseks on hakatud läbi viima spetsiaalseid loomemajanduse kaardistusi. Heaks näiteks on Eesti Konjunktuuriinstituudi avaldatud neljas loomemajanduse uuring (Eesti loomemajanduse uuring ja kaardistus, aprill 2018), millest selgus, et loomemajanduse osakaal Eestis loodavast lisandväärtusest moodustab ligi 3% Eestis toodetud SKP-st ja selles valdkonnas oli hõivatud 30 700 inimest ehk 4,8% Eestis töötavatest inimestest. 3% Eestis toodetud SKP-st on samaväärses suurusjärgus põllu- ja metsamajanduse ning kalapüügi teraviljakasvatuse (3,4%).

Paraku on aga loomesektori täielik mõju siiski varjatud. Statis-

Foto: Loov Eesti

Ott Sarapuu: Mõtlemise toidu-, arhitektuuri-, kultuuri-, muuseumi-, filmi- või mõne muu kultuurivaldkonna peale, mis paneb inimesi teatud sihtkohta valima

tika ei näita ja inimesed tihti ei teadvusta seda, kui suur osa on loomesektoril, sest seda ei ole võimalik sageli lihtsalt mõõta. Seega ei tule sellistest uuringutest tegelikult välja loomesektori probleem – väike, kuid äärmiselt oluline osa loomemajandusest on pea kõikidesse teenustesse ja toodetesse vähemalt ühes etapis sisse põimitud. Siinkohal saame heaks näiteks tuua autotööstuse. Mis on autotööstusel pistmist loomemajandusega? Kõige paremini avaldub see tootekujunduskunstis ehk disainis. Keegi meist ei sõidaks ebapraktiliselt või kolelt disainitud autoga, kui just teist võimalust lihtsalt ei ole. Arvan, et kõik nõustuvad sellega, et ilus ja praktiline disain suurendab toote väärtust. Milline on aga loometöö täpne mõju, ei näita kahjuks veel ükski uuring. See näide toob ilmekalt välja, et loomemajanduse mõju ja tähtsus on kordades suurem kui uuringutest selgub.

Millele tuleks tähelepanu pöörata ja kuidas loomemajandus saab aidata?

Oleme Loov Eestis pühendunud loomemajanduse teadlikkuse tõstmisele, sest usume, et see aitab pea kõikides valdkondades kaasa loomesektori täieliku

potentsiaali rakendamisele, aidates nii kaasa ka meie linnade ning piirkondade konkurentsivõimele, samuti sotsiaalsele ühtekuuluvusele. Oleme Eesti eri piirkondades toimunud Loomemajanduse Akadeemiate üritustel käsitlenud näiteks loomemajanduse mõju linnaruumile, kaudse ülekandumismõju efekti, disainmõtlemise võimalusi ning loomesektori äriplaanide erisusi. Sellega teemades ringmuidugi ei ammu, Loomemajanduse Akadeemiad jätkuvad.

Spillover effect ehk ülekandumiseffekt

„Kultuurivaldkonnas keskendutakse kultuuri sisemistele väärtustele ja öeldakse, et kultuurile ei saa panna hinnasilti. Loomemajanduse arutelu põhjal peaks väitma, et kultuuril on sisemine väärtus, aga on ka muid väärtusi – näiteks majanduslik,“ ütles rahvusvaheliselt tunnustatud kultuuripoliitika ja loomemajanduse ekspert Ragnar Siil Creativity Labist ja lisas, et isegi kui kultuurivaldkonnas tegutsev MTÜ ei ole kasumile orienteeritud, loob kultuur enda ümber siiski väärtust, millest võivad ümberkaudsed ettevõtted. „Seda nimetatakse ülekandumiseffektiks – tahame või ei taha, ümberkaudsed ettevõtted ja inimesed võivad,“ ütles ta. Mõned aastad tagasi

Arhitektid on ka probleemilahendajad. „19. sajandil oli linna peamine probleem hobusesõnnik, mille kuhjad olid mitmemeetrised. Probleemi lahendasid 20. sajandil autod ja tuli hakata projekteerima autodele sobivaid teid, autod aga töid kaasa omakorda uued probleemid – kuhu kõik autod mahutada ja kuhu jäävad jalakäijad,“ selgitas ta. Mis 20. sajandil oli modernistlik ja utopiline linnakujundus, on tänapäeval reaalsus.

Tugev äriplaan ja disainmõtlemine

Disainmõtlemise juurutamine aitab luua meie teenustele uut või senisest suuremat väärtust. Seisame selle eest, et ettevõtete müüdü teenuseid ja tooteid ise loomustaksid inimeste eelistused, väljendatud vajadused, nende väärtustega arvestataks ja need oleksid asetatud toodete ja teenuste keskmesse.

Püüame juurutada majanduses ja muidugi ka meie inkubatsiooniprogrammides juba varakult disainmõtlemist, mis aitab aru saada, kelle probleemi lahendada, milleks ollakse võimelised ja suutelised. Keskel kohal on siin teenusedisain, kus ettevõtte töö on korraldatud ja arendatud kliendi seisukohast lähtudes, kasutades seejuures disainmõtlemist ja -protsessi, sest inimesed ei soovi olla passiivsed tarbijad, vaid aktiivsed kaasaraajajad.

Väga tähtsal kohal on ka ärimudel ja -plaan, mis mitte ainult ei sobi kõikidele organisatsioonidele vaid on tegelikult lausa hädavajalik. Esmapiilgul võib ärimudeli kirjapanek tunduda küll liialt aegavõttev, kuid on äärmiselt oluline eduka ettevõtte või organisatsiooni ehitamisel. Sealjuures ei tähenda edu tingimata suurt kasumimarginaali ja palju kliente.

Jätkame loomemajanduse teadlikkuse tõstmist Eestis, sest usume, et meie tegevused aitavad maapiirkondades loomemajandusega tegelejatel nõu ja jõuga kõigile uutele ettevõtjatele toeks olla. Loovate ja inspireerivate kohtumisteni!

Loomemajanduse Akadeemiad on osa Loov Eesti+Maa II projektist, mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist loomemajanduse arendamise meetmest.

PARIMAD PALAD

Ragnar Siil: Kultuuril ja loominguilistel inimestel on võime muuta piirkondi paremateks, edukamateks, põnevamateks, ilusamateks ja uuenduslikemateks. **LK 2**

Eesti filme on käinud vaatamas rohkem kui 450 000 inimest, mis on taasiseisvunud Eesti vaieldamatu rekord. LK 8

Juhtkiri

Esimene kümnend on läinud linnutiivul

Just 10 aastat tagasi pandi kasvama mõte loomemajanduse arendamisest Eestis ja kutsuti ellu Loov Eesti.

Küllap ei osanud keegi ennustada, kuhu kõik liikuma hakkab. Kevadel valminud loomemajanduse kaardistus näitas aga, et kasvame jätkuvalt. Loomettevõtete arv on üle 9000, mis moodustab 11% kõigist ettevõtetest, ja valdkonnas on rohkem kui 30 000 töötajat. See on kena ja osalt ka teenuseid pakkuva tugistruktuuri töö tulemus. Kindlasti ei saa aga mööda vaadata probleemidest, mis sektori arengut pärsivad, nagu väga väikesed, peaaegu mikroettevõtted, loomettevõtete eripäradega mitteametavad ja seetõttu sobimatud toetusmeetmed ning inkubaatorite ja arenduskeskuste projektipõhine rahastus, mis loob suure ebakindluse valdkonna arengus.

Suur väljakutse on tulevikus stabiilse koostöö arendamine teiste majandusharudega, mille osas on oodatud läbimurret juba aastaid. See on üks tänase Loov Eesti lehe teemadest.

Suve tähtsündmuseks oli Arvamusfestivalil toimunud arutelupaneel „Kas surnuks töötamine on paratamatus?“. Olen kindel, et 250 osalejaga Paide Vallimäel ja 3500 järelvaatamisega sotsiaalmeedias oli see kõige menukam teema festivalil.

Miks Loov Eesti teema tõstata? Sest loomettevõtja on üks paljudes rollides: disainer, tootja, turundaja, müüja, ettevõtte juht jne, käies tihti veel palgatööl. Kas me oskame selle koormusega toime tulla?

Peale teema tõstatamise oleme ka praktiliselt abiks. Loov Eesti PESA programmis saavad ettevõtjad luua oma tegevusele sobiva struktuuri, mis aitab säästa aega, närve ja raha. 2018. aasta suvel lõpetas programmi juba kuues lend ja nendega koos esimene lend disainiagente. Disainiagent ehk Eesti disaini saadik välismaal esindab disainibrände välisriigis ja pakub neile vahendusteenust. See vabastab disainiettevõtja näiteks edasimüüjate otsimisest, nendega läbirääkimiste pidamisest ning messidel ja välimüügil osalemisest. Kaks disainisaadikut Hollandi turul ja üks Põhjamaades on igati tegus algus.

Rahvusvaheliselt oleme samuti stabiilselt toimetanud. Lõpule on jõudmas loomemajanduse arendamise projekt Iisraelis. Gruusias jätkub loomemajanduse ökosüsteemi arendamine ja veebipõhise inkubatsiooniprogrammi loomine. Kultuuri- ja loomemajanduse rahvusvahelistumise projekt ICCI on valmis saanud koolitusplatvormi ja avanud selle kõigile huvilistele.

Ettevõtjate „eurovisioonil“ – Creative Business Cupil esindab Eestit sel aastal Gelatex Technologies. See on idufirma, mis tegeleb kunstnaha loomisega, kus algmaterjal on želatiin.

Enne, kui läheme Euroopasse, hoiame ka kodused asjad korras. Loov Eesti+Maa tegutseb juba kolmandat aastat ning arendame loomemajandust Järvamaal, Põlvamaal, Saaremaal, Hiiumaal, Läänemaal, Raplomaal, Ida-Virumaal ja hiljuti liitunud Lääne-Virumaal. Tegus koostööpartnerite grupp läbib Loomemajanduse Akadeemia koolitusi.

Loov Eesti esimene kümnend on läinud linnutiivul, kuid jätnud märkimisväärse jälje valdkonna arengusse. Uude kümnendisse ei astu me väiksemate ambitsioonidega. Loovust kõigile!

Eva Leemet, Loov Eesti tegevjuht

Loov Eesti leht

Peatoimetaja: Tiiu Allikmäe
Väljaandja: Loov Eesti, Telliskivi 60a, Tallinn
Tegevjuht: Eva Leemet
Tel: 501 2558
info@looveesti.ee
www.looveesti.ee

Ajalehe kujundas Ekspress Meedia erilahenduste ja sisuturunduse osakond.

www.looveesti.ee

Kuidas elavdada suurtööstuse kaotanud piirkonda?

Tiiu Allikmäe
LOOV EESTI

1980ndate lõpus sulgesid ukseid Saksamaa Ruhri piirkonna peamised suurtööstused – metallitehased, söekaevandused ja õlletootmine. Piirkonda tabas tööpuudus ja masendus ning inimesed lahkusid.

Lahendust hakati otsima kultuurist. Nii riik kui ka linnavalitsused eraldasid kultuurile suuri summasid ja abi oli ka 2010. aastal Esseni Euroopa kultuuripealinnaks saamisest, sest nii tuli piirkonda ka Euroopa Liidu finantseeringuid.

Endine metallitööstuse ja kaevanduslinn Gelsenkirchen maaleb imagoprobleemiga. Saksamaal läbi viidud uuringust selgus, et linn on atraktiivsusest 401. kohal. Linnavalitsuses ühendasid jõud kultuuri, majanduse ja linnaplaneerimise osakond, et leida lahendusi. Gelsenkirchen on kena roheline linnake, kuid rahvastiku vananemine ja rohked immigrandid on kaasa toonud nii ehitiste lagunemise kui ka kuritegevuse kasvu.

„Linn hakkas lagunevaid ehitisi kokku ostma, neid renoveerima ning kultuuri- ja loomeinimestele soodustingimustel võimalusi pakuma, et nendes oma tegevusi ellu viia,“ rääkis Dr Volker Bandelow, Gelsenkircheni linna kultuuri-osakonna juhataja. Majandusosakond aitas kaasa kunstnike individuaalse toetamisega. „Meile lae-

Gelsenkircheni linna kultuuri-osakonna juhataja Dr Volker Bandelow tutvustab metallitehasest sündinud teaduskeskust.

kus 524 tootlust, millest 92 said ka rahastuse,“ rääkis linna majanduse ja innovatsiooni osakonna juhataja Andreas Piwek.

Renoveeritud majadesse on juba loodud immigrandide lastele loovus- ja liikumiskeskus MOKI, endisesse kirikusse ehitatakse etenduskunsti ja kontserdikeskus, plaanis on luua teater koos kogukonnajagajaga, juba tegutseb linnaaed ja valmimas on digitaaltehnoloogiate keskus.

Linna atraktiivust loodetakse

suurendada ka haritud inimeste linna meelitamisega. Koos Saksa riigiga muudeti endise metallitehase kompleks teaduskeskuseks.

Dortmundis ja Bochumis on kultuuri- ja loometegevuse rahastamiseks kolme liiki toetusi: kultuuriorganisatsioonide baasfinantseeringud, projektitoetused või kunstnike individuaalne toetamine. Sektori arengut toetavad nii riik kui ka linnavalitsus, veel tuleb rahastus Euroopast ning erasponsoritelt. Erasponsori toel ehitati

Foto: Loov Eesti

Bochumis näiteks lagunevast kirikust suur kontserdisaal koos muusikakooliga. Projektitoetust saab *underground* teater ja kunstnike ühendus, mis organiseerib ühiseid klubiõhtud ning tänavafestivale. Erarahadega vanasse raudteejaama loodud restoran ja öökubi päästsid ning väärindasid huvitava arhitektuuriga hoone.

Dortmundi uhkuseks on vanasse õlletehasesse rajatud kultuurikeskus, kus on muuseumid, näitustesaalid, kunstikool, laste koostegutsemisalad ja koostöoruimid. Dortmundis lastakse loomeinimestel endil pakkuda, mida oleks vaja teha. Nii sündis noortefestival, mis ühendas endas nii trikiratturid, rulatajad, tänavakunstnikud kui ka muusikud. Vanast metallitehasest on aga saanud kontserdi- ja kultuurikeskus.

Riigi ja linnade jõu ühendamine on piirkonnas olnud edukas, rääkis ECCE (European Center for Creative Economy) nõunik Bernd Fesler. Ruhri piirkonnas on loodud 16 loominguulist piirkonda 14 linnas ning seal tegutseb 899 loomettevõtet – 62% rohkem kui 2007. aastal.

Ruhri piirkonnas käisid Eva Leemet ja Tiiu Allikmäe Loov Eesti projekti ICCI (Internationalisation of Culture and Creative Industries) raames.

Ruhri piirkonda külastasime ICCI projekti raames, mida rahastab Euroopa Liit Erasmus+ vahenditest.

Kultuur on tähtis!

Ragnar Siil
CREATIVITYLAB

Seda, et kultuuril ja loominguulistel inimestel on võime muuta piirkondi paremaks, edukamaks, põnevamaks, ilusamaks ja uuenduslikumaks, on tunda saanud sajad ja tuhanded linnad ning regioonid üle maailma. Ruhri piirkond on üks väga hea näide, millest on Eestilgi palju õppida. Ruhri näide on meile oluline ka seetõttu, et nemad suutsid 2010. aastal Euroopa kultuuripealinna tiitli edukalt tööle panna ja saavad nende otsuste vilju ka aastate pärast maitsta. See on õnnestunud paljudel teistelgi kultuuripealinnadel ja sama loodab teha ka Narva koos Virumaaga.

Meie usume, et Narval oleks Euroopale pakkuda väga palju, nagu Euroopal Narvale ja kogu

Virumaale. Nagu Ruhris, on ka Narvas sotsiaalseid ja majanduslikke väljakutseid, mis vajavad loovaid lahendusi. Nagu Ruhris, kus keskel kohal oli postindustriaalne pärand, pakub ka Narva rohkelt võimalusi uute paikade arendamiseks ja kasutuselevõtuks. Narva on aga tänases Euroopas veelgi olulisema sõnumi kandja. Narva on piirilinn, sild ida ja lääne, Euroopa ja Venemaa vahel. Seda kõikide oma probleemide, aga ka kõikide võimalustega.

Viimased paar aastat, aga eriti 2018. aasta on selgelt näidanud kultuuri imepärasest võimet tuua Narva tagasi eestlaste huviorbiiti ja igati positiivses võtmes – tohutu publikumenuga kultuuri-sündmused, rahvarohked spordiüritused, linnakultuurfestivalid ja palju muud. Usume, et linnana, millel on eurooplastele unikaalne lugu rääkida, kõnetaks Narva inimesi lähedalt ja kaugelt.

Loomeettevõtjad piilusid Norra turu ukse vahele

Foto: Loov Eesti

Seitse Eesti loomeettevõtjat käisid oma tooteid ja teenuseid tutvustamas Põhjamaade noori disainereid tutvustaval rändmessil Nordic Buzz, mis toimus sel aastal Oslo Design Fairi raames. Messil osalemine on osa Loov Eesti ekspordiprogrammist PESA+.

Ettevalmistuseks kuulati Loov Eesti seminaril EASi Norra esindajate ja juba Norra turul tegutsevate ettevõtjate nõuandeid. Soovitati suhelda norra keeles, hoiatati, et kontakti saada on keeruline ja et turg on küllastunud, ning soovitati kohe oma sihtrühmaga kontaktide otsimisega alustada.

Messile sõitis seitse Eesti ettevõtet: KR Stuudio, Woolish Knitting, Radis Furniture, Annike Laigo, DeMoog Design House, Hyti Design, Lisa Kroeber Jewellery ja äsja Loov Eesti disainisaa-

dikute programmi lõpetanud agendid **Jaanika Kikkas** (Agate Art Mend) ning **Eve Reincke** (Estonian Design Agents Association).

Kodutöö tehtud, otsisid osalejad aktiivselt potentsiaalsete klientide kontakte ning kaasasid ka kohalikku keelt oskavaid tutvavaid. Osa hoiatuse sai tõeks – meil teel kontakti leida oli raske. Jaanika Kikkas käis ühel päeval läbi kõik teadaolevad Oslo disainipoed, oma sihtrühma kauplustega kohtusid ka DeMoog Design House'i esindajad.

Oslo disainimeses on ettevõtjal ettevõtjale ideega. Nelja päeva jooksul külastasid Lillestrømi messihalle eeskätt ettevõtete ostuagendid. Kuna mess kesken- duse peamiselt elustiilile ja interjööri- le, siis pälvis Radise väljapanek kenasti huvi. „Saime aru, et palju-

dele norrakatele meeldib meie põhjamaaine mööblidisain. Oluline on ka, et nüüd teame, milliste kanalite kaudu oma mööblit siia pakkuda,” ütles Mauri Abner.

Kõik osalenud ettevõtted said messilt kontakte ning tagasisidet. „Kuna vaibrände messil rohkem ei olnud, siis noppisin endale päris hea hulga olulisi kontakte,” rääkis Annike Laigo. Woolishil oli seevastu konkurentide palju, kuid nende toode eristus kvaliteedi poolest ja huvilisi jagus. KR Stuudio oli võimalus tutvustada peale oma toodete ka teenuseid, laserlõikamist ja graveerimist. Kui Hiinast tellides on kogused väga suured, siis siinsamas lähedal saab ka väikeseeriaid teha. Lisa Kroeber Jewellery sai lausa tellimuse Norra rahvusmuuseumilt, mis võttis suurema hulga ehteid oma poodi.

Väga tore oli kohtuda Eesti suursaadikuga Norras Janne Jõe- saar-Ruusaluuga ning oma ettevõt- jaid olid tulnud toetama ka Soome suursaadikonna esindajad.

„Kokkuvõttes läks mess hästi ning ettevõtjad said kontakte ja tagasisidet oma toodetele. Oleme kogemuse võrra tugevamad ning läheme julgelt uutele messidele,” kinnitas Loov Eesti projektijuht Merilin Laager.

Eesti ettevõtete osalemist Nordic Buzzil organiseeris Eesti loomeettevõtete arenduskeskus Loov Eesti.

Nordic Buzzil osalesid koos Eesti, Soome ja Taani disainiettevõtjad. Nordic Buzzil osalemist toetasid EAS regionaalfondi kaudu ja BSR Innovatsiooni Express.

Foto: Loov Eesti

Kuuendal hooajal osales PESA ja PESA+ programmis kokku 33 ettevõtet

Juba kuus hooaega südikaid ettevõtteid

Tänavu lõpetas veebipõhise loomeinkubaatori PESA kuues lend. Oleme nõustanud loomeettevõtjaid nii tootearenduse, turunduse, disaini kui ka äriplaani val- las, kokku 104 tublit ettevõtet. Kuuenda hooaja lõpetamine toimus Tallinnas Maarjamäe lossi kaminasaalis, kus osalesid tutvustasid ka oma töid.

„Palju ideid, mis on tänaseks saanud kindlama vormi, on alustanud oma kestva teekonda ettevõtluses. Meil on hea meel, et oleme saanud olla toeks päris teekonna alguses, sest kõikide nende ettevõtete taga on toredad ja ettevõtlikud inimesed, kelle silmad säravad ja ideed lendavad,” sõnas Loov Eesti tegevjuht Eva Leemet.

Selle hooaja ettevõtete toodete hulgast võib leida nii nahast aksessuaare, loodus- ja spaakosmeetikat, puidust kõrvarõngaid ja käekotte, lõhnaküünlaid ja palju-

muudki põnevat. Kaheksakuulise intensiivse õppe lõpetasid sel aastal loodustooted ja apiterapiat pakkuv Eneku, sisustus- ja kujunduselemente tootev kaubamärk Laad, loometurismi ettevõtte Handicraft Experience Estonia, Moe Muusa Disainivabrik, omanäoliste kleepsude ja trükitud toodete müümisega tegelev ettevõtte Teacup Goblins, tikkimiseks mõeldud käsitööpaberit pakkuv Niidik, portselanist tarbekaamikat valmistav Waas, turvalist kasevineerist beebivoodit tootev Babyluv, rahakotte ning kaardihoidjaid müüv ja tootev ettevõtte Kukkur, värvilisest portselanist ehtesari DOT, foto ja jumestusega tegelev KROHV stuudio, vääriskive ja nendest valmistatud ehteid müüv Hetkepüüdja, kultuurielamusi ja sotsiaalset tsirkust pakkuv Luidja Tsirkusetalu, naturaalsest nahast luksustooted pakkuv Flawsome ja Muhust inspireeritud kirjadedega tekstiiltoodete disainiv ja müüv Muhumuster.

„Ettevõttega alustamiseks on see väga sobilik formaat. See andis vajalikku järjepidevust ja asjad liikusid kindlasti palju kiiremini edasi, kui nad muidu oleksid muude tegemiste kõrvalt liikunud,” ütles PESA programmi kuuenda hooaja vilistlane Carina ettevõttest Babyluv.

Ilona ja Kristina KROHV stuudiost hindasid kõige rohkem oma fantastilist mentorit Mariann Valku. „Me ausalt öeldes ei tea, kuidas ta seda teeb, aga tunni ajaga suutis ta meid kuulata, rahustada, ärgitada, nõustada ja õpetada.”

„Tänapäeva kiire ühiskonnas, kus tuleb võimalikult mobiilselt hakkama saada, on PESA olnud loovimistele hea võimalus hankida uusi teadmisi tootearendusest, turundusest, äriplaani koostamisest, finantseerimise planeerimisest ja ka strateegilisest juhtimisest,” rääkis Kersti Kilg, PESA programmi koordinaator.

Kuuenda hooaja tublisid ette-

võtteid koolitasid Indrek Maripuu, Anu-Mall Naarits, Sixten Heidmets, J.Margus Klaar, Dan Mikkin, Aet Alev, Eva Leemet, Jaan Järv ja Argo Sildvee, Matis Metsala, Kersti Kilg ja Eero Kotli.

PESA inkubatsiooniprogrammi pakub Loov Eesti koos Marketingi Instituudiga ning sel hooajal olid koostööpartneriteks ka Neitsijärve Loovusait, Järvamaa Arenduskeskus, Ida-Viru Loomemajanduskeskus, Läänemaa Käsitöö Liit, Saaremaa Loomemaja, Hiiumaa Arenduskeskus ja Väärt Raplamaa Toode.

Täname kõiki koolitajaid, mentoreid ja koostööpartnereid, kes oma panuse PESA programmi andsid, annavad ning osalejatele tuult tiibadesse puhuvad.

PESA programm on osa Loov Eesti+Maa II projektist, mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist loomemajanduse arendamise meetmest ja mida toetab Swedbank.

Messidel võib tekkida ootamatuid kontakte

Messidel kogutud kontaktid ei pruugi alati kohe tellimuseks saada ja kontaktidega tuleb palju tööd teha. Samas toob välis- turule minek ka ettevõtte jaoks kaasa uut moodi tegutsemise – tuleb vastata sihtriigi nõudmistele ja omandada uusi teadmisi. Uurime ettevõtte Tie&Apron juhilt ja disainerilt Andres Labilt, millist kasu võiks olla messil käimisest.

Lipspõll on oma toodetega esindatud mitmes riigis. Millistesse olete jõudnud?

Tellimusi on olnud väga paljudest riikidest. Püsivam koostöö on tekkinud firmadega Belgias, Hollandis, Austrias, Lätis, Sloveenias, USA-s ja Jaapanis.

Olete osalenud ka messidel, näiteks Habitare raames koos Loov Eestiga Nordic Buzzil, mis toimus eelmisel aastal Helsingis. Kas ja kui ruttu messidel kogutud kontaktid tellimusteks saavad?

Messidel osalemise juures on huvitav tähelepanek see, et hea kontakt tekib pigem nendega, kes on ka ise messil külalisena.

Näiteks Habitare mess tundus hea võimalusena pak- kuda toodet Soome turule, kuid kohalike edasimüüjate asemel tekkis püsivam kontakt hoopis Jaapani firmaga. Sarnast paradoksi olen täheldanud ka messidel mujal riikides.

Mida toob ettevõtte jaoks endaga kaasa rahvusvahelisele turule minek?

Kindlasti läbimõelduma tootmisprotsessi ning vajaduse parema logistika järele.

Olete nüüd esindatud ka Jaapanis, kuidas tulete toime kultuurierinevustega?

Jaapanlased on väga viisakad, nad kaalutlevad kaua, kuid peavad teatud lepetest kinni.

Kindlasti on abiks see, et huvi toote vastu tekkis Jaapani poolel. Nii olen saanud neilt väga konkreetset infot, mida pakkuda. Võtame kasu värvivaliku, mis osalt kattub, kuid paljuski erineb sellest, mida Euroopas eelistatakse.

Foto: #studiodp

Lipspõll jõudis Soome kaudu Jaapanisse. Modell: Kanako Tanaka

ICCI projekt aitab loomeettevõtjaid piiri taha

Kas oled kunstnik või loomeettevõtja, kes soovib oma loomingut rahvusvahelises võrgustikus reklaamida ja oma teadmisi välisriiki minema kohta täiendada? Milliseid teadmisi selleks vajad?

Liitu kaheksa riigi ekspertide ühistöö tulemusel sündinud platvormiga www.icciproject.com, et saada kontakti teiste kunstnike, kultuuriorganisatsioonide, loovettevõtete ja vahendusorganisatsioonidega ning saada tasuta juurdepääs rahvusvahelise projekti käigus loodud õppematerjalidele. Projektiga on liitunud juba üle 500 inimese ja organisatsiooni.

Õppematerjalid on koostatud Itaalias Materas toimunud pilootkoolituste tulemusel ICCI projekti (International Cultural Creative Industries) raames, mille eesmärk on koolitada loome- ja kultuurisektori töötajaid oma teenuseid ja tooteid rahvusvahelistama, tõsta teadlikkust üldjuhtimise oluliste oskuste integreerimise vajadusest, luua ekspordistrateegiaid kultuuri- ja loomemajanduse õppekavades ning edendada riiklikke ja rahvusvahelisi võrgustikke ja klastreid.

Enne koolitusmoodulite läbimist on soovitatav teha enesehinangu test – see annab hea ülevaate, millistele moodulitele on vaja tähelepanu pöörata. Test on praegu kättesaadav inglise keeles. Õppematerjalid on ka juba eesti keeles kättesaadavad.

ICCI projekti (Kultuuri- ja loomeettevõtjate ning nende vahendajate rahvusvahelistumise koolitusprogramm) rahastas Erasmus+.

Projekti koordinaator on Itaalia kaubanduskoja esindus Lyonis, partnerid on Loov Eesti, Gelsenkircheni linnavalitsus Saksamaalt, KIKK Ungarist, Materahub Itaaliast, Fyg Hispaaniast, Powernet Rumeeniast ja Creative Alliance Suurbritanniast. See on osa Loov Eesti+Maa II projektist, mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist loomemajanduse arendamise meetmest.

Projekti finantseerib Euroopa Komisjoni programm Erasmus+. <https://www.icciproject.com/icci-platform>

Loodussõbralik kunstnahk läheb Eesti eest võistlema

Eestit läheb loovate ja innovaatiliste äriideede globaalsele võistlusele Creative Business Cup (CBC) esindama želatiinist loodussõbralikku kunstnahka välja töötav Gelatex. Väljatöötatav materjal on loodussõbralik, konkurentidest palju odavam ja tulevikus võib aidata kaasa keskkonnaprobleemide lahendamisele.

„Loodussäästlikkus on maailmas praegu väga aktuaalne teema. Gelatexi idee lähenes tekstiili- ja moetööstuse probleemile loovalt, asudes koos teadlastega välja töötama uut loodussõbralikku ja odavat materjali,“ kommenteeris ideed Loov Eesti tegevjuht Eva Leemet. Eesti eelvooru võit andis tiimile võimaluse saada koolitusi ja mentortuge rahvusvahelistelt ekspertidelt oma idee edasiarendamise jaoks.

Creativity Lab premeeris võitja meeskonda *pitchingu* koolitusega, et Taanis paremini esineda. Veel pälvisid nad eripreemia – Estonian Business School tunnustas ideed võimalusega täiendada oma teadmisi EBSis 30 ainepunkti ulatuses.

CBC Baltic Sea BootCamp Lätis. Mari-Ann: „Esitluse mõttes tunnen, et olen finaalsiks valmis.“

Balti riikide ühine treening-üritus Riias

Kopenhaagenis toimuvaks idufirmade finaalsõistluseks valmistusid Balti riikide tiimid Lätis 30. augustist 2. septembrini toimunud kolmepäevase ühisel treeningüritusel Baltic Sea BootCamp.

„Vaadates, kui erineval tasemel tiimid CBC-le kandideerivad, ja võttes arvesse, et meie toode on veel arendusjärgus, siis peaksime finaalsiks tegema kindlasti valmis-

tooteid ja kokkuleppeid disaineritega. Konkurents on väga tugev – teistel tiimidel on juba tugev tegevusajalugu, palju kliente ja tublid käibed. Riia žürii tagasisidest selgus, et meie puhul on murekohaks see, et oleme toodet juba kaks aastat arendanud ja see võtab veel aega. Seega on oluline veelgi enam rõhutada, kuidas oleme kahe aastaga arenenud, ja kindlustunnet tekitada, et saame toote tehtud ja selle vastu on huvi olemas,“ rääkis

Gelatexi juht Mari-Ann Meigo Fonseca.

Creative Business Cup on Taanis korraldatav ettevõtluskonkurss, mille eesmärk on tõmmata tähelepanu loomemajandusele ja loovuse rakendamise olulisusele innovatsioonis. Loov Eesti on Creative Business Cupi esindaja Eestis 2012. aastast.

CBC-iga on liitunud 60 riiki üle maailma.

Head ideed tulevad väljaspool mugavustsooni, aga kas alati?

Karl Vetemaa, LOOV EESTI

„Täna on minu ülesandeks teha teie olemine võimalikult ebamugavaks, sest ainult väljaspool mugavustsooni on võimalik jõuda tõeliselt innovaatiliste ideedeni,“ sõnas Indrek Maripuu Iisraeli ja Eesti tudengitele tootearendusideede *crowdsourcingu* töötoas.

Esmakordselt Tartus toimunud uus tootearendusideede ühisloome (ingl k *crowdsourcing*) töötuba tõi kohale 38 disaini- ja äritudengit Iisraelist ning Eestist. Tudengid said rahvusvahelises meeskonnas lahendada Eestis tegutseva ettevõtte tootearenduse väljakutseid ning õppida kasutama klassikalisi teenusedisaini ja äriidee arendamise tööriistu.

Alguses ei osanud ükski osaline päris täpselt ette kujutada, mis toimuma hakkab. „Ma arvasin, et tuleb igav ja teoreetiline päev, aga eksisin,“ rääkis üks Eesti tudeng. Teine nõustus temaga ja sõnas, et oli põnev koos Iisraeli tudengitega ajusid ragistada, sest lähenemine ülesannetele oli kohati vägagi erinev. Üritusel osalenud Mihkel sõnas, et eriti meeldis talle erinevate piltidega ideede genereerimine, sest see toimus väga hästi. „Kasutan seda kindlasti veel,“ lisas ta.

Lähteülesande said tudengid

Tudengid uurivad innovaatilist lauda.

disaini- ja mööblitootmisettevõtetelt Sisuko, mis valmistab eritellimismööblit koos sisearhitektidega. Ülesanne oli esitada innovaatilisele lauale uus tootepakendiidee või mõelda välja uusi tooteid, mis kuuluksid innovaatilise laua ühte perekonda.

„Minu teada ei ole Eestis varem konkreetset ühe ettevõtte näitel tootearendusideid *crowdsourcingut*,“ rääkis üritusest Indrek ja lisas, et küll aga on palju näited valdkondade ülestel arendusmootoritelt.

Osalejatele andis töötuba ühtlasi ka hea ülevaate sellest, kuidas toimub tootearendus ettevõtetes ja kuidas saab lahendada tootearenduse väljakutseid. Ettevõtte

jaoks peitus kasu suures hulgas läbitöötatud ideedes, mis on vabad „me oleme ju alati nii teinud“ hoiakust. Iisraeli tudengid osalesid rahvusvahelise projekti CLEVER raames ja tulid kahest ülikoolist: Jeruusalemma Bezalel Academy ja The College of Management Academic Studies (The COLLMAN). Nagu oligi planeeritud, lisasid nad üritusele rahvusvahelist väärtust, tuues kaasa oma kogemused ja praktikad.

„Sel korral kahjuks ühtegi põrutavalt uutset ideed välja ei käidud – selle võib suure tõenäosusega panna ajanappuse süüks,“ kommenteeris töötuba Indrek. Temaga nõustus Sisuko juht, kelle sõnul oleksid nad pidanud lähte-

ülesande konkreetsemalt kirja panema. „Andsime tudengitele natukene liiga palju vabadust. Järgmisel korral tuleks taolises töötoas anda ainult üks lahendamist vajav probleem.“

Lühikese ajaga tuli tudengitel teenusedisaini ja äriidee arendamise tööriistad omaks võtta ja neid rahvusvahelises meeskonnas kasutada. Nende sõnul pidas Indrek oma päeva alguses välja hõisatud lubadusest kinni – kõik olid sunnitud oma mugavustsoonist välja tulema ja võõrastega meeskonnad moodustama, kuid taoline harjumatu olukord oli pigem meeldiv ja õpetlik. Oma aega tuli targasti ära kasutada, sest seda oli vähe, kui isegi mitte puudu.

„Taoline ürituse formaat oli esmakordne ka meie jaoks. Vaatamata ajanappusele tuli tudengitelt siiski väga loovaid ja häid ideid, mida annab kindlasti mingis kontekstis kasutada ja edasi arendada,“ rääkis Loov Eesti tegevjuht Eva Leemet.

Töötoa viis läbi loovuskoolitaja Indrek Maripuu, kelle peamine fookus on mõtlemistruktuuride ehk nutikus ja teistmoodi mõtlemine.

Tootearendusideede crowdsourcingu töötuba on osa Loov Eesti+Maa II projektist, mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist loomemajanduse arendamise meetmest.

Õppetunnid kiire linnastumisega kohanemiseks

Ilona Gurjanova,
EESTI DISAINERITE LIIDU JUHT

Loov Euroopa programmi raames osales Eesti Disainerite Liit (EDL) rahvusvahelises projektis Human Cities – Challenging the City Scale. Meie partneriteks olid 11 linna – London, Brüssel, Belgrad, Cieszyn, Saint-Étienne, Graz, Helsingi, Bilbao, Ljubljana ja Milano. Korraldati 18 eksperimenti 13 linnas, 15 rahvusvahelist töötuba, konverentsi ja näitust, 6 meistriklassi ning anti välja 2 raamatut.

Linnade kasvu põhjuseid on mitu – tööstus, teenindus, kõrgem majanduslik efektiivsus, ligipääs kultuurilule ja meelelahutusele. Igal aastal loobuvad miljonid eurooplased maaelust. Linn on mugava ja sisuka elu sünonüüm. Aga kas ka tühjade tootmishoonete ja tühja vanalinna? Linn on elav süsteem, mille tervis ja kultuursus olenevad peale linnaplaneerijate ka meistendist. Kahjuks kohtame tihti linnaehitajate vähest huvi elanike vajaduste vastu, lühinägelikku ehituslubade jagamist ning elanike ebapiisavat aktiivsust.

Neli aastat kestva projekti eesmärk oli linnakodanikke kaasates läbi viia eksperimente sotsiaalsete

Foto: Tiina Azojan

Lõögastuskapsel HÄLO eesmärk on propageerida puhkehetkede olulisust vaimse ja füüsilise tervise hoidmisel. Fotol Jan Graps, Ken Ruut ja Martin Melioranski.

muutuste algatamiseks, et kiire linnastumisega kohanema õppida.

Iga linn seadis eesmärgid ja tegevuskava ise. Meeldejäädavamad olid Saint-Étienne'i mahajäetud kesklinna elavdamine, Ljubljana Lasnamäe-taolises linnaosas mesilaste ja puhketsoonide loomine ning Milano ettevõtmine, kus koos kohalike pensionäride ja immigrandidega valmistati tekstiilijäädikdest teatrisilt. Cieszyn sai projekti tulemusena uue bussijaama ning Belgrad laste mänguplatsi.

EDL võttis teemaks „Väikeobjektid puhkamiseks ja stressi leevendamiseks“. Alustasime Villu Veskiiga eksperimentaalprojekti

Juu Jääb festivali majutuskohtade probleemi leevendamiseks. Muu Hüpihotelli projekti raames loodi 2015. aastal Juu Jääb festivalil koos EKA tudengitega seitse taaskasutusmaterjalidest majakest.

Lõögastuskapsli ideeni jõudmisele aitas süvenevale linnastressile mõeldes. Tiimi kuulusid Jan Graps, Ken Ruut, Martin Melioranski, Merle Randmäe, Elmet Treier, Taavi Tulev, unespetsialistid ja Muu parima hüpihotelli üks autor Egle Lillemäe.

2016. aasta Disainiööil tegime HÄLO kapsli jaoks teste Treieri väikeobjektis Kõrvits. Testisime ergonomilist lamamisalust, heli,

valgust ja kasutajamugavust. Tiim jätkas tagasiside põhjal tootearendust ning 2018. aasta Disainiööil toimus HÄLO esitlus. Festival oli pühendatud inimlike linnade teemale – konverents, näitused, töötuba ning Villu Veski ja Laura urbanistlik muusikateos. Teliatellis lõögastuskapsli oma töötajate jaoks terveks aastaks.

Human Cities projekt jätkus Aasias. Soulis toimus 17. septembril konverents, kus esines enamik partnereid ning kuulutati välja manifest, mis kutsus avalikku ja erasektorit üles oma urbanistlikes tegevustes eelkõige inimeste heaolu silmas pidama.

Miljon viisi laulmiseks

Yvelin Karu,
EUROOPA CANTAT PROJEKTIJUHT

Loov Euroopa alamprogrammist Kultuur toetust saanud projekt „Sing Outside the Box“ viib Eesti Kooriühingu abiga koorilaulu traditsioonilisest keskkonnast välja ning aitab koorimuusikale uut kuulajaskonda leida.

Projekt sai alguse asjaolust, et Eesti võitis Euroopa koorifestivali Europa Cantat korraldamise õiguse 2018. aasta suvel. Festivali tõi Tallinnasse rekordarvu osalejaid – ligi 6000 koorilauljat ja muusikahuvilist vanuses 5-85 eluaastat 51 riigist.

„Me ei osanud nii suurt huvi oodata,“ ütles festivali peakorraldaja Kaie Tanner. „Muidugi oleme väga rõõmsad, et nii paljud muusikahuvilised Tallinnasse tulid. Osalevate kooride tase oli kõrge, kontserdid õnnestusid suurepäraselt ning ka meie eksperimendid, nagu linnarahvaga ühislaulmised Raekoja platsil või promenaadikontsert Kultuurikatlas, töötasid väga hästi. Ma ei ole kunagi varem näinud nii pungil täis kontserdisaale – mõnel Mustpeade maja kontserdil ulatus järjekord Saia käiguni!“

Foto: Vahur Lõhmus

Linnarahvas võttis ühislaulmise Raekoja platsil hästi vastu

Festivali teema „Miljon viisi laulmiseks“ tõi fookusesse muusika uued väljendusvahendid ja seosed teiste kunstiliikidega ning suurema kuulajaskonna hõlmamise, mis on ka „Sing Outside the Boxi“ peamine eesmärk.

Festivali programmis olid õpitoad, eriprogramm koorijuhtidele ja heliloojatele, seminarid, töö-

toad ja ümarlauad, treeningprogramm noortele kultuurikorraldajatele, *showcase*'id, kontserdid ja ühislaulmised linnarahvaga ning Music Expo, kus muusikakirjastajad, muusikaürituste korraldajad ning organisatsioonid esitlesid oma tooteid ja teenuseid.

Europa Cantati raames toimus 20 ateljeekontserti, 14 kontserti

väljaspool Tallinna, 37 vabaõhukontserti, 38 osavõtjate kontserti, 26 erikontserti kutsutud kooridega, 38 Kooriöö kontserti ja 19 promenaadikontserti. Osalejatele trükiti 25 000, vabamüüki läks lisaks 2500 piletit. Expol osales 25 ettevõtet ja organisatsiooni.

Festivali tipphetkedeks olid avakontsert Vabaduse väljakul, kontsert „Palju õnne, Eesti!“ Tallinna lauluväljakul, Arvo Pärdi „Te Deumi“ ettekanne ligi 300 laulja ning ERSO esituses dirigent Tõnu Kaljuste juhatamisel ja Kooriöö vanalinna hoovides.

Peale festivali toimus sel suvel ka teine oluline projekti tegevus – Soomes toimunud Eurochoir 2018 tõi kaheks nädalaks Euroopa riikidest kokku noored lauljad. Projektkoori lõppkontsert toimus Tallinnas Kultuurikatlas.

Rahvusvahelise muusikafestivali Europa Cantat algatas Euroopa Kooriühing ja see toimub iga kolme aasta tagant. Esimene festival leidis aset 1961. aastal Saksamaal Passaus ja järgmine toimub 2021. aastal Sloveenias Ljubljanas.

Projekti viimase üritusena korraldab Euroopa Kooriühing koostöös Türgi Kooriühinguga kokkuvõtvat konverentsi ja tulemust esitlemise Türgis Kapadookias.

Loov Euroopa programm jätkab iseseisvana ka järgmisel rahastusperioodil

Merilin Laager,
LOOV EUROOPA KULTUUR PROGRAMMI KOORDINAATOR

Euroopa Komisjon kinnitas, et Loov Euroopa jätkab iseseisva kultuurikoostöö toetava programmina ka järgmisel rahastusperioodil aastatel 2021-2027. Loov Euroopa, mis hõlmab nii kultuurikoostööd kui ka MEDIA programmi (filmivaldkonna toetuse meetmeid), on Euroopa Liidu ainus kultuurikoostöö toetamise programm. Selle jätkamine iseseisvana on suur töövoit ja märk, et kultuur pälvis üha enam tähelepanu. Seda kinnitavad näiteks 2017. aasta jaanuaris Itaalias toimunud esimene G7 kultuurivaldkonna kohtumine ja sama aasta novembris aset leidnud Euroopa Liidu juhtide esimene haridus- ja kultuurivaldkonna tippkohtumine Göteborgis. Tippkohtumise eel kinnitas Euroopa Komisjon, et toetab suuremat fookust kultuurivaldkonnale.

Seega on kultuurivaldkonna tulevikuväljavaated Euroopa Liidu tasemel paremad kui eales varem. Loov Euroopa eelarvegi kasvab veidi – 0,15%-lt EL kogueelarvest 0,18%-le. See võimaldab jätkata valdkonna innovatiivsuse ergutamist, kunstnike mobiilsusprogrammi väljatöötamist ja toetamist, kultuuristrateegia väljatöötamist ja muusikasektori arengu toetamist „Music Moves Europe“ alamprogrammi kaudu. Viimane on Euroopa Komisjoni pilootprogramm muusikavaldkonna arendamiseks. 2018. aastal eraldati programmile 1,5 miljonit eurot, et arendada välja Euroopa muusikavaldkonna ekspordistrateegia ning analüüsida sidusrühmi, rahastusmudelitel puudujäkke ja European Music Observatory teostatavust. Täiendava finantseerimise sai levitamise uurimine ja noorte artistide koolitus. „Music Moves Europe“ jätkub eelduste kohaselt ka 2019. aastal juba pisut suurema eelarvega.

Oktoobri keskel kinnitati Brüsselis ka uus kultuurikoostööprojekti teatavus. Toetust on võimalik saada väikese- ja suuremahulistele kultuurikoostööprojektidele, mille eesmärgiks on kultuuri- ja loomevaldkonna tugevdamine ning võimekuse tõstmine, kunstnike ja nende loomingu mobiilsuse toetamine, publiku kaasamine innovatiivsete meetodite kaudu ning kultuuri ja loomingu kättesaadavaks tegemine, valdkonnas tegutsevate võimekuse kasvatamine uusi ärimudeleid ja ülekandumiseefekte kasutades.

Uudse prioriteedina on lisatud kultuuridevahelise dialoogi soodustamine sisserändajate integratsiooni panustamise näol. Taotlusvooru tähtaeg on 11. detsember 2018.

Taotluse kirjutamiseks vajalikku infot on võimalik saada Loov Euroopa programmi koordinaatorilt. Koordinaator on abiks ka koostööpartnerite leidmisel.

Tsiteerides Euroopa Komisjoni presidenti Jean-Claude Junckerit, tuleb Euroopa tuleviku kirja panemist alustada just kultuurist. Selleks ei ole aga paremat aega ega kohta kui praegune hetk.

Loov Euroopa laiendab Eesti muusikute, tantsijate ja kultuurikorraldajate võimalusi

2018. aastal sai EL Loov Euroopa kultuuri alamprogrammi rahastuse kuus Eesti tegijaid kaasavat projekti. Mis neil siis plaanis on?

Muusikute täiendõppe keskus

„The Bridge’i” nimelise kaheaastase projekti eesmärk on keelpilliansamblike võrgustiku loomine ja arendamine, et Euroopa keelpillimuusikale uut publikut leida.

„Hoidmaks klassikalist muusikat elava ja kasvavana, on vaja innovaatilisi lahendusi: uusi esitusviise ja kontserdipaiku ning žanritevahelisi koostööd. Projekt arendab ja jagab uudseid klassikalise muusika esitamise praktikaid ning püüab inspireerida sektori arengut Euroopas,” sõnas „The Bridge’i” Eesti projektijuht Leelo Lehtla Muusikute fondist PLMF.

Projektis osalevad Eesti, Šoti, Saksa ja Norra partnerid.

Ettevõtmine kulmineerub suure festivaliga Glasgow 2020. aasta suvel. Projekti Eesti partner Muusikute fond PLMF korraldab Raplas suvekooli, 2019. aasta suvel plaanib organiseerida ka festivali ning kaasab Eesti publikut ja Eesti heliloojaid.

Lähem teave:
www.plmf.ee

Muusika Euroopa ülikoolides

Loov Euroopa alamprogrammist toetust saanud projekt „Muusika Euroopa ülikoolides” tahab luua ülikoolide muusikakollektiividele rahvusvahelise koostöö ja esinemise võimalusi Euroopas.

Eestist osaleb projektis Tallinna Ülikool, mis sai Loov Euroopa alamfondist toetust Euroopa tudengite koorifestivali korraldamiseks 2019. aasta aprillis Tallinnas.

Ettevõtmine kasvas välja Euroopa ülikoolide sümfooniaorkestrite festivalist, mida on aastaid vedanud Belgia. European Student Orchestras Festivali tõi neljal aastal Belgias ja Prantsusmaal kokku Euroopa ülikoolide sümfooniaorkestreid ning nüüd plaanib festival uutesse riikidesse laiendada ning koore kaasata.

Esimene ülikoolide kooride festival toimubki 24.-28. aprillil 2019. aastal Tallinnas. Osaleb üheksa koori. Järgmised, vaid sümfooniaorkestrite festivalid toimuvad Amsterdamis ja Berliinis.

Loov Euroopa toetus hõlmab peale festivalide ka European

Student Orchestra loomist. 2017. aastal Leuvenis ja 2018. aastal Strasbourgis moodustati festivalil osalenud orkestrite parematest mängijatest festivaliorkester, mis andis lõpuõhtul kontserdi. Nüüd antakse enamate orkestrite mängijatele võimalus kandideerida Euroopa üliõpilaste orkestrisse, mis tuleb eraldi kokku ja teeb kontserdituuri.

Projekti juhtpartner on Belgiast. Peale Eesti võtavad osa Rootsi, Madalmaade ja Prantsusmaa üliõpilased.

Lähem teave:
www.tlu.ee/orkester

Teine Tants MTÜ „MORE THAN THIS”

Selle projekti algatasid kuus Euroopa rahvusvahelist etenduskunstide festivali Prantsusmaalt, Portugalist, Eestist, Itaaliast ja Hispaaniast koostöös viie kultuuriorganisatsiooniga Belgiast, Palestiinast, Prantsusmaalt ja Hispaaniast. Projekti on kaasatud ka etenduskunstnikud Marokost, Šveitsist, Itaaliast, Eestist, Portugalist, Hispaaniast ja Palestiinast.

„Anname osalevatele kunstnikele võimaluse valmistada ette tulevase lavastusi kahe partneri juures residentuuris,” sõnas projekti Eesti eestvedaja Annika Üprus (Teine Tants MTÜ). „Residentuuridega kaasneb tööde esitus publikule ja töötuba kohalikele. Veel on kavas üheskoos publikuga teoreetiliselt mõtestada nende kunstnike ja festivalide tegevusi etenduskunstide valdkonnas.”

Projekti „MORE THAN THIS” kõik osalejad kohtuvad esimest korda detsembris Marseille’s Dansemi festivalil ning kunstnike residentuurid algavad 2019. aastal.

„Kanuti Gildi SAAL pakub esimesel poolaastal residentuuri kahele kunstnikule ja meie publikul on võimalik osa saada avalikest esitlustest ja töötubadest,” sõnas Üprus.

Tallinnasse SAAL Biennaalile 2019. aasta augustis tulevad ka festivali Paralleli korraldajad Marseille’st.

Lähem teave:
www.saal.ee

Liikuvad numbrid ja kaasatud publik

Sel sügisel alustab Sõltumatu Tantsu Lava kunstiprojektiga „Liikuvad numbrid: Laiendatud tants kaasatud publikule”. See

European Student Orchestra annab üliõpilasmuusikutele võimaluse esineda Euroopa erinevates kontserdimajades, 2018. aastal Strasbourg’i filharmoonia saalis.

Foto: Joël Hellenbrand

European Student Orchestra annab üliõpilasmuusikutele võimaluse esineda Euroopa kontserdimajades, 2018. aastal Strasbourg’i filharmoonia saalis.

Foto: Joël Hellenbrand

Projekt toob kokku tantsukunstnikud ja digitaal tehnoloogia teadlased.

Foto: Sõltumatu Tantsu Ühendus

U: Prantsusmaal 2018

Foto: Ninh L? Quan

toob kokku tantsukunstnikud ja digitaal tehnoloogia teadlased. Töötubade ja uurimuslike residentuuride käigus hakatakse otsima võimalusi, kuidas tantsukunsti väljendusvorme ja vastuvõtukogemust rikastada.

„Projekti eesmärk on suurendada publiku mõistmist ja kaasatust nüüdistantsu lavastustes ning anda võimalus kogeda tantsu laiendatud viisidel ka pärast etenduse lõppu,” sõnas projekti Eesti juht Triinu Aron. Selleks visualiseeritakse tantsija liikumine erinevates perspektiivides. Sensorid koguvad infot tantsija kehalt, lihastest, südamest, ajust ja mujalt. See info visualiseeritakse ja näidatakse publikule tehnoloogia abil, mis täiendab tantsija lavaruumi ja loob tehnoloogilise lavakujunduse. Samuti luuakse tantsija tegevusest laval heliallikad. Publik tunnetab tantsija füüsilist seisundit, kui saab püüda tema naha alla.

Väljatöötatud lahendusi saavad pärast ka teised tantsukunstnikud kasutada.

Projekti avamine toimub 17. detsembril Tallinnas Sõltumatu Tantsu Laval, kuhu kogunevad mõtteid vahetama kümme tantsukunstnikku, mõned ka välismaalt.

Järgmised töötuba toimuvad nii Madeira kui ka Düsseldorfis partnerite juures. 2019. aasta juunis kohtuvad kõik projektiga seotud inimesed taas Tallinnas, kus 10-päevase residentuuri jooksul töötatakse laval tehnoloogiliste lahendustega. Neid hakatakse katsetama erineva publikuga nii Tallinnas, Düsseldorfis kui ka Madeiral.

Projekt toimub Portugali, Saksamaa, Eesti ja Suurbritannia koostöös. Projekt on avatud kõigile Euroopa tantsukunstnikele ja tehnoloogiateadlastele. Kokku on kaasatud 44 osalejat.

Lähem teave:
www.stl.ee

Ansambel U: otsib noori nüüdismuusika heliloojaid

U: on nüüdismuusika ansambel, mis on kõrgelt hinnatud oma põneva kõlapildi ning väljakutsuvate kavade poolest. Peale ohtrate esinemiste Eestis on U: Eesti muusikat aastate jooksul ka Euroopas, Brasiilias ja USA-s tutvustanud. 2016. aastal valiti ansambel esimese Eesti kollektiivina maineka Veneetsia muusikabiennaali programmi. U: koosneb tuuest muusikust – Helena Tuuling, Levi-Danel Mägila, Merje Roomere, Taavi Kerikmäe, Tarmo Johannes,

Vambola Krigul – ning töötab ilma dirigendita.

U: osaleb üleeuroopalise nüüdismuusika ansamblike võrgustiku loomisel, mis püüab tihendada koostööd eeskätt Euroopa noorte heliloojate ning Itaalia, Hispaania, Norra ja Eesti nüüdismuusika ansamblike vahel. Neilt oodatakse uusi teoseid, mille hulgast valib žürii välja neli heliloojat, kellelt tellitakse uus teos. Partneransamblid esitavad kõik lood, teosed salvestatakse ning antakse välja album. Paralleelselt noorte nüüdismuusika heliloojatega suhtlemisele toimuvad avalikud tegevused nüüdismuusika tutvustamiseks. Ansambel U: sari Residentuur: toimub alates jaanuarist. Seal tutvustatakse olulisi teemasid ning suundi nüüdismuusikas.

Lähem teave:
www.uuu.ee

Eesti Tantsuagentuur, projekt SPARSE

Eesti Tantsuagentuur on partner projektis SPARSE, mis toetab ja populariseerib esinemiskunsti Euroopa maapiirkondades ning viib sinna professionaalseid kunstnikke. Projektis kasutatakse Suurbritannias ja Rootsis juba toimivaid mudeleid ning arendatakse osapoolte oskusi. Plaanis on luua uusi maapiirkondades ringisõitvaid kunstivõrgustikke, et uut publikut leida ja loomeinimestele uusi ringreisivõimalusi pakuda.

Projekti eestvedaja Eestis Raido Bergstein kirjeldas, et SPARSE projekti eesmärk on leida Eestist viis kohalikku inimest, kes sooviksid oma kodukohas tantsuagentuuri tutvustada. „Ning kui Creative Europe’i rahastus lõpeb, on meil loodetavasti viis ägedat inimest, kes jagavad oma kogemust ja teadmist ka teistega,” ütles Bergstein.

2019. aasta esimesel poolel toimuvad kohtumised ja koolitused eestvedajatega teistest riikidest ning alates 2019. aasta sügisest kuni 2021. aasta lõpuni lähevad koostöös Eesti Tantsuagentuuriga maapiirkondadesse tuurile kolm tantsulavastust. Kes soovib eestvedajana kaasa lüüa või lihtsalt lähemalt uurida, siis võiks kirjutada raido@tantsuagentuur.ee.

SPARSE projekt hõlmab Inglismaa, Eesti, Leedu, Itaalia, Hispaania, Norra ja Rootsi partnereid.

Lähem teave:
www.tantsuagentuur.ee

Naised ja naiste lood

Anu Ernits,
LOOV EUROOPA MEDIA JUHT

ELi filmivaldkonna toetusprogramm MEDIA eraldab filmitootmisfirmadele paketoetust 3-5 arendusjärgus filmiprojektile. Seda on raske saada, aga hiljuti eraldati toetus väiksele Eesti tootjafirmale Meteoriiit, mille all on varem valminud Kadri Kõusaare filmid ja hiljutine Maria Avdjuško debüüt „Tuliliilia“. Euroopa filmirahast, oma tegemistest ja töekspidamisest räägib Meteoriiidi juht, produtsent ja asutaja Aet Laigu.

Sinu firmale Meteoriiit eraldati hiljuti MEDIA paketoetus – palju õnne! Mida see Eesti filmitootjale tähendab?

Aitäh! See on õnn ja õnnetus korraga. Õnn on see, et filmitootja saab arendada mitut projekti korraga, mis kohalikus rahastussüsteemis on väga raske või peaaegu võimatu. Õnnetus on see, et MEDIA toetus katab ainult kuni 50% projektide arenduseelarvest ja need peavad kolme aasta jooksul ka taotleja kodumaal rahastuse saama.

Arendustoetus 148 500 eurot on päris suur summa. Millele see kulub?

Ehkki Eesti filminduse viimaste aastate arengud on olnud äärmiselt positiivsed, on selle tõusu taga suuresti ühekordne rahastus EV100 raames. Eestis puudub tegelikult jätkusuutlik rahastussüsteem, mis võimaldaks valdkonna pidevat arengut nagu Prantsusmaal, kus on olemas pikaajaliste vaadete filmipoliitika, mis tagab suhtelise stabiilsuse ja kasvu.

Kahte kolmest paketis sisalduvast projektist olen arendanud juba 2013. aastast ning investeerinud neisse palju aega ja raha. Kogu MEDIA toetus kulub paketis olevate projektide lõpuni arendamisele ning jaguneb kulude katteks kolme aasta peale.

Kaader Maria Avdjuško debüütfilmist Tuliliilia.

Milliseid uusi filmiprojekte pakett sisaldab?

Kolme täispikka mängufilmi ja ühte lühifilmi, mis on kõik naisautorite teosed. Sealhulgas näiteks Kadri Kõusaare uus mängufilm „Surnud naine“, mis on Siinai Kõrbes aset leidv kaasaegne pantvangidraama, ja Age Viksi debüütmängufilm „Deadline/Jaht“, mida võib pidada Eesti esimeseks täispikaks õuduspõnevikuks.

Sedasorti toetuse taotlemisprotseduur on keeruline ja põhjalik, pealegi peab vastust ligi pool aastat ootama. Kuidas sobitub see filmitootmistsüklisse? Kas see kõik tasub ennast ära?

Ootamine on olnud tõesti pikk ja pingeline ning taotlemisel on väga oluline just õige ajastus, sest täidetud peavad olema väga erinevad kriteeriumid, sealhulgas vähemalt kolm täispikka linatoot, mis on taotlemise hetkeks juba osaliselt rahastatud.

Kuna mina taotlesin MEDIA paketoetust esimest korda, siis on mul vara rääkida selle tasuvusest või mittetasuvusest, aga tahaksin väga loota, et kõik tasub ennast ikkagi ära.

Kas oled ka varem MEDIAst toetust saanud ja millele?

Jah, olen saanud MEDIA arendustoetust üksikprojektile, Kadri Kõusaare mängufilmile „Põhjala instinkt“, mis eelkõige ebapiisava kodumaise rahastuse tõttu tuli külmutada. Toetuse toel valmis kõrgetasemeline filmistsenaarium ja pandi kokku põhjalik rahvusvaheline tootmispakett. Kogu loodud intellektuaalne omand on alles ning jääb üle loota, et võib-olla ühel päeval, kui Eesti film on saavutanud vähemalt võrdväärse taseme teiste paremini rahastatud kultuurivaldkondadega, saame selle riulilt võtta ja taas-elustada.

MEDIA toetus oli kindlasti üks aasta suursündmusi, aga mida on käesolev aasta veel toonud?

Jah, kindlasti! Välja tuli ka Meteoriiidi uus mängufilm „Tuliliilia“, mille Eesti filmikriitikud väga soojalt vastu võtsid ja selle rahvusvaheline esilinastus toimub 67. rahvusvahelisel Mannheim-Heidelbergi filmifestivalil 15.-25. novembrini Saksamaal. Maailma seitsme vanema filmifestivali hulka kuuluv Mannheim-Heidelberg on maailma kuulsaim *newcomer*’ite ehk uustulnukate festival, mille eesmärk on avastada ja esile tõsta uusi talente ja suundi. Festivalilt on välja kasvanud Jim Jarmusch, Atom Egoyan, Wim Wenders ja Thomas Vinterberg. Maria Avdjuško debüütfilm „Tuliliilia“ jutustab põnevikulise

loo silmaarstist Piast (Ingrid Iso-tamm), kelle elu muutub, kui sellesse sekkuvad müstilised jõud. Eesti, Prantsusmaa ja Belgia koostöös valminud filmi saab Eestis praegu vaadata Telia videolaenutuses.

Veel saab praegu kinodes näha Meteoriiidi lühifilmi „Reetur“ sarjast „Oma ja võõras“. Rahvusvahelise duo Ali Moniri ja Philip Kaadi debüüt jõuab kinodesse lühifilmide kasseti „Värske veri“ koosseisus.

Sind ümbritsev filmitiim (stsenaristid, režissöörid jt) on enamasti naised ja paljud valminud filmid on naiste teemadel. Kas see on teadlik valik?

Kuigi olen oma südameasjaks võtnud just naisautorid, nii stsenaristid kui ka režissöörid, ja nende loominguga tegelemise, koosnevad ka Meteoriiidi filmitiimid täna siiski valdavalt meestest. Eestis lihtsalt ei ole naiste seas veel piisavalt kõrgel tasemel tehniliste valdkondade professionaale. Ehkki leian, et lugusid naistest peaksid naised ise saama rääkida, siis minu projektide valikul on esimeseks kriteeriumiks ikkagi tugev lugu ning spetsialiste valin oskuste ja kogemuste, mitte soo järgi.

Eestis on Euroopa suurim palgalõhe, kas saame sellest ka filmisektoris rääkida?

Viidates eelpool öeldule, saame täna Eestis rääkida sellest, et olenemata soost saavad kõik ühepalju vähe palka ning kui olukord ei muutu, siis pärast EV100 programmi lõppemist liigume arengus veel mitu aastat tagasi. See on päris hirmuäratav. Eesti Filmitööstuse Klaster teeb koos Eesti Filmi Instituudiga kõvasti tööd, et sellist olukorda vältida ning luua püsiv keskkond ja jätkusuutlik rahastussüsteem Eesti filmikultuuri säilimiseks. Jääb üle loota, et püüdlusele annavad toetuse ka Eesti poliitikud.

Loov Euroopa MEDIA uue alguse lävel

Anu Ernits,
LOOV EUROOPA MEDIA JUHT

MEDIA programm, nagu kõik selle analoogid, elab tsükliiselt ühest ELi eelarveperioodist teise. Praegu töös olev MEDIA on esimest korda Loov Euroopa katuse all ja saab läbi 2020. aastal. Praegu käivad Brüsselis arutelud, milliseks kujuneb filmivaldkonna toetusprogrammi järgmine tsükkel 2021.-2027. aastani.

Tänaseks on teada, et ka järgneval perioodil moodustavad Kultuur ja MEDIA ühise katusprogrammi,

mille nimeks jääb Loov Euroopa. Uusi alaprogramme ei lisandu. MEDIA jätkab sisse töötatud toetuskeemidega, keskendudes tootmisele tegevustele (koolitus, arendustoetus, filmiturud jne) ning ka tootmisjärgsetele (levitoetused, festivalid, kinoketid jne). Süsteem toimib üldiselt edukalt. MEDIA programmi bränd – suured värvilised tähed – on ka edaspidi lühend prantsuskeelsest väljendist *Mesures pour Développer de l'Industrie d'Audiovisuelles*, mis tähendab „filmivaldkonna toetuse meetmed“.

MEDIA programmi väljakutsed on uuelgi eelarveperioodil suhteliselt samad mis seni.

Esiteks, kuidas jagada olemasolevaid ressursse liikmesriikide vahel õiglaselt. Filmitööstused Euroopas on riigiti väga erinevad nii suuruse kui ka spetsiifika poolest. Enamasti on väikestel riikidel tunne, et saavad liiga vähe, ja suurtel tunne, et sooviks rohkem. Juba mõne aasta koondab Level Playing Field enda alla hulga uurimusi, analüüse ja töögruppide tööd, mille tulemused on nähtavad taotlusvooru juhistes, et mõjutada toetuste eraldamise tulemusi. Loomulikult on Euroopa ühel väiksemal riigil Eestil neil teemadel alati sõna sekka öelda.

Teiseks mõjutab audiovisuaal-

valdkonda tehnoloogia kiire areng, MEDIA on aga tihedalt seotud Euroopa Liidu eeskirjade ja masinavärgiga. Brüsseli kõrgetele ametnikele on selge, et kui MEDIA tahab olla Euroopa filmitööstusele abistav käsi ja hea partner, siis tuleb ajaga kaasas käia. Tuleb vähendada bürokraatiat, kohandada uute filmilevikanalitega, nagu VOD ja Netflix, ning uute suundumustega tööstuses, nagu mängud, VR jne. Seda proovitakse ka uues programmis ning uuendus on palju. Näiteks plaanitakse toetada rohkem teletoodangut, eeskätt telesarjade pilootprojekte. Samuti plaanitakse refor-

mida kinolevi toetuskeeme, mis on juba aastakümneid töös olnud. Paljude uuenduste kallal töö alles käib.

Laiemas plaanis peab MEDIA programm sobituma ka loodava Digitaalse Ühisturu raamidesse, mille areng mõjutab järgnevatel aastatel palju nii iga filmitegijat kui ka kogu filmitööstust.

Uus programm tuleb arutlusele Euroopa Nõukogus ja Euroopa Parlamendi kultuurikomitees. Pikk protsess võtab kuid aega. Loov Euroopa uue programmi tekst peaks jõudma Euroopa Parlamendi hääletusele aprillis 2019.

Kes vaatab eesti filmi ja miks?

Johannes Lõhmus

FILMIUURIJA

Eesti filmil pole ilmselt kunagi nii hästi läinud kui aastal 2018. Tänavu sügisel on peaaegu igal nädalal mõne filmi esilinastus ja meie filmid oskavad aina paremini oma publikuni jõuda. Seda nii kodu- kui ka välismaal – hiljuti valiti Moonika Siimetsa „Seltsimees laps” mainekal Busani filmifestivalil publiku lemmikuks. See on tohutu austus filmile, sest Eesti ja Lõuna-Korea ajalood on sarnaselt valusad ja suure naaberriigi geopoliitiliste huvide mõjuväljas. Eestis oli märtsis esilinastunud filmi vaadanud 19. oktoobri seisuga juba üle 115 000 inimese.

Eesti filme on käinud vaatamas rohkem kui 450 000 inimest, mis on taasiseseisvunud Eesti kindel rekord. Kuigi kõik tänavu linastuvad filmid ei ole veel kinodesse jõudnud, siis 2015. aasta rekord ehk 350 635 vaatajat ületati juba aprilli lõpus. Tähelepanuväärne on ka Eesti dokumentaalfilmide vaatajanumber – üle 40 000, millest ligi poole moodustavad meie suurejoonelise loodusfilmi „Tuulte tahutud maa” vaatajad. Kodumaiste filmide turuosa Eesti kinomaastikul on tänavu ligi 18,9%, mis on jällegi rekord.

Mis võiksid olla põhjused, miks eestlased tänavu eriti hea meelega kinno Eesti filmi vaatama lähevad? Kas asi on suuremates eelarvetes, professionaalsemates filmitegijates, kinode arvu tõusus, oskuslikumas turunduses või kõiges kokku? Kas Eesti rahva armastus emakeelse filmikunsti vastu on Euroopaga võrreldes kuidagi eriline?

Suurem eelarve = rohkem vaatajaid?

Eestis toetavad filmide rahastamist peamiselt kaks riiklikku institutsiooni: Eesti Filmi Instituut ja Kultuurkapital. Eesti Vabariik 100 programmi raames toetas Riigikantselei meie filmikunsti 9,2miljonilise lisarahastusega. EV100 filmiprogrammis valminud filmide keskmine eelarve on ligi 1,5 miljonit eurot, samas oli kõigi ülejäänud EFI rahastatud filmide keskmine eelarve ajavahemikus 2015-2018 ligi 680 000 eurot. See lisarahastus on võimaldanud Eesti filmide eelarved Euroopa omadele lähemale tuua, näiteks Soomes oli 2017. aasta keskmine eelarve ligi 1,8 miljonit eurot ja alla 1 miljoni ei hakata seal riiklikult rahastatud filme tegemagi. Pärast lisarahastuse lõppu võib Eesti filmitööstus karta langust tasemele, kus pole enam ammu pidanud olema.

Viimaste aastate statistikat vaadates paistab silma, et publikunumbrite suurus on peaaegu alati seotud riikliku rahastuse suurenemisega. Ühe filmi valmimine arendusest kuni kinolevisse jõudmiseni võtab heal juhul umbes kolm kuni neli aastat aega, mis tähendab, et lisa-

Kaader Joosep Matjuse dokumentaalfilmist

EV 100 filmiprogrammi raames valminud dokumentaalfilm „Tuulte tahutud maa” on Eesti kinodes kogunud juba üle 40 000 vaataja.

rahastus hakkab mõju avaldama alles aasta või rohkem pärast finantseerimise paranemist. Minnes rahastamise ja publikunumbrite ajalukku, siis selline seos on näiteks aastate 2005 ja 2007 vahel, kui Eesti filmi riiklik toetus ületas esimest korda 4 miljoni euro piiri ning Eesti filmide turuosa tõusis üle 1% esimest korda 2006. aasta lõpus. 2006. aastal ilmus „Leitujateküla Lotte” ja 2007. aastal oli populaarsemate filmide TOP 10's lausa kolm Eesti filmi: „Jan Uuspõld lähleb Tartusse”, „Georg” ja „Sügisball”.

Vastupidi on tõsi ka see, et kui rahastus filmitegijate oskusi ei toeta, siis jäävad publikut kõnetavad filmid loomata. Nii juhtus aastatel 2009-2011, kui majanduskriisi tingimustes tõmmati eelarved koomale ja 2009. aastal käis Eesti filme vaatamas natuke üle 36 000 ning 2010. aastal pisut rohkem kui 43 000 vaatajat. Rohkem raha võimaldab teha mitmekesisemaid filme ning on oluline ära märkida, et aastatel, mil Eesti filmide vaadatavus ja turuosa on püsinud stabiilsena või kasvanud, siis on alati saanud valmis ka mõni kohalik lastefilm. Siin on ainsana anomaaliaks

2016. aasta, mil lastefilmi asemel linastus „Klassikokkutulek”, mis sai kõigi aegade vaadatuimaks Eesti filmiks.

„Klassikokkutulek” näitab, et publiku kinno meelitamiseks ei ole tingimata vaja suurt eelarvet ega originaalset lugu, aga kindlasti on tarvis professionaalset ettevalmistust ja strateegilist mõtlemist, mida toetab elukutseliste suhtekorraldajate ja filmiturundajate koostöö. „Klassikokkutulek 2: Pulmad ja matused” on ka tänavuse filmiaasta konkurentsituult vaadatuim film 146 501 vaatajaga, aga on vaidlemise koht, kui palju arendab eestikeelset kultuuri sisse ostetud lugude jutustamine.

Filmitegijate professionaalne areng = rohkem vaatajaid?

Eesti filmitegijad on sellisel tasemel, et filmide meeldimise või mittemeeldimise skaalal arutatakse tehniliste küsimuste asemel sisuliste üle. Meil on riigi väiksust arvestades silmapaistvalt võimekad produtsendid, kelle töö tulemus on elujõulised ja rahvusvahelise koostööd tegevad produktioonifirmad. Seda tõestab „Mandariinide” ja „Vehkleja” Oscarile ja

Kuldgloobusele nomineerimine ning Mart Tanielile „Novembri” eest antud Ameerika Filmioperaatorite Liidu auhind. Mitmed produktioonifirmad, näiteks Allfilm, Amrion, Homeless Bob, on filmide arendamiseks saanud toetust Euroopa fondidest nagu Loov Euroopa MEDIA või Eurimages.

Siin on autorid, kes on saanud võimaluse kunstnikuna küpseda ja oma filmikeelt arendada, nagu Sulev Keedus, Veiko Õunpuu ja Rainer Sarnet. Hea näide kunstiliselt kõrgetasemelise filmiga oma publiku leidmisest on Sarneti „November” 46 701 vaatajaga. Enne seda sai Sarnet end lavastajana proovile panna nelja filmiga: „Libahundi needus”, „Tabamata ime”, „Kuhu põgenevad hinged” ja „Idioot”. Kui paljud meie viimaste aastate filmidebüütantidest on praegu teist filmi teemas?

Detsembris linastub Anu Aunal „Eia jõulud Tondikakul”, Martti Helde „Skandinaavia vaikus” linastub järgmisel aastal, Priit Pääsuke („Keti lõpp”) ja Rain Rannu („Ameerika suvi”) said riikliku toetust madalaeelarveliste filmide tegemiseks ning Margus Pajul („Supilinna Salaselts”) on film arenduses.

Naaberriikide olukord

Nii Lätis kui ka Leedus on tänavune filmiaasta samuti rekordiline. Läti filme käis esimesel poolaastal vaatamas üle 290 000 inimese, mis on ligi 100 000 võrra rohkem kui möödunud aastal kokku, lätlased käivad traditsiooniliselt vähe kinos – 1,27 kinokülastust inimese kohta vs eestlaste 2,67. Leedus, kus selle aasta populaarseim film on samuti „Klassikokkutulek”, ei ole kodumaiste filmide tänavune populaarsus midagi erakordset, sest leedulased armastavad Leedu filmi. Seal kõigub kodumaiste filmide turuosa konstantselt 15-20% vahel.

Soomes on viimased kaks aastat olnud kõige vaadatum film kodumaine ning 2016. aastal olid lausa viis populaarsemat filmi Soome filmid. See on põhjamine normaalsus, sest kõigis Skandinaavia riikides püsib kodumaiste filmide turuosa tavaliselt üle 15%.

Eesti filmi perspektiivid

Järgmine filmiaasta võib tulla veelgi säravam kui praegune, sest aasta alguses on fookus tugevasti lastele ja noortele suunatud. Jaanuari alguses linastub joonisfilm „Lotte ja kadunud lohed” ning

märtsis nukufilm „Morten lollide laeval”. Veebruaris linastuvast „Tõe ja õiguse” ekraniseeringust rääkimata. Samuti veel valik kogunud autoreid ja noori debütante: Veiko Õunpuu „Viimased”, Martti Helde „Skandinaavia vaikus”, Kaupo Kruusiauk „Sandra saab tööd”, Jano Jürgens „Rain”.

Eesti filmitööstus on tänu võimekatele professionaalidele ja toimivale kinosüsteemile jõudu täis, aga ainult seni, kuni rahastamisega suudetakse säilitada meie filmitegijate arenemisvõimalusi ja filmide mitmekesisust. Mitmekesisust ei saa arvutada publikunumbri, vaid filmide temaatikat analüüsid. Ainult niimoodi saavad Eesti film ja meie tegijad olla jätkuvalt võrdväärset partnerid Euroopa-üleles koostöös ning jätkata eestlaste lugude jutustamist Eesti ja maailma publikule. Loode-tavasti jätkab Eesti film lumepallina uute austajate korjamist, muutumata alarahastatud takjaks oma rahva talvemantli.

Allikad: Eesti Filmi Instituut, Vaata Filmi, Latvian Film Centre, Lithuanian Film Centre, Danish Film Institute, Finnish Film Foundation, European Audiovisual Observatory.